

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštini predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštini predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 38.

Sobota 12. maja 1928.

Leto III.

Buržuazija je vsa enaka.

Delavski razredni boj ne gre pro-
ti tej ali oni meščanski stranki pose-
bej, ampak proti vsem strankam, ki
zagovarjajo kratenje delavskih pravic
ali jih pa kratijo same. Taktike soci-
jalistične stranke torej ne diktirajo v
splošnem politične stranke, ki uga-
njajo včasih prav veliko demagogijo,
včasih pa brutalno nasilje, da bi uve-
ljavile svoja kapitalistična načela. Za
načela in načelni boj gre nam in ka-
pitalizmu, nikdar pa ne za boljše,
bolj socialno čutečo meščansko
stranko ali pa za brutalno zatiralko
delavskega pokreta. Ako delavstvo
tupatam udarja odločneje na to ali
ono stran, stori to zaradi tega, da
odbija, oziroma zavrne trenutno vid-
no jačji napad na njegove pravice.

Kako rafinirana je buržuazija, naj
nam zopet enkrat jasno pokaže nova
uredba o delovnem času.

Jugoslavija je podpisala dogovore
vašingtonske konvencije delavskega
urada. Ratificirala jih pa ni, zato še
ni zakonito obvezana, štiti osemur-
ni delovnik. Strokovne organizacije
so same, vsaj nekatere, štitele osem-
urnik in sedaj pa pride minister so-
cijalne politike, ki krši vašingtonski
dogovor, zakon o zaščiti delavcev, in
daje z novo uredbo podjetnikom ne-
kako zakonito podlago za boj proti
osemurnemu delovniku, proti delav-
stvu in nameščencem, čeprav bi imel
kot minister socialne politike edino
dolžnost, štiti socialni položaj de-
lovnikov slojev.

Tu moramo pa nehoti opozoriti
na nečuvno neiskrenost slovenskih
klerikalcev. Dne 1. maja je objavil
»Slovenec« s cvetjem obrobljen čla-
nek, v katerem poveljuje 1. maj in
socialno pravičnost. Marsikdo, ki je
čital ta članek, je rekel morda, da
imajo klerikalci res srce za delavski
razred. Toda, glej ga spaka; že 5.
maja pa objavlja isti »Slovenec« tu-
di z debelim tiskom uredbo o delov-
nem času, ki je potisnila iskreno iz-
vedbo osemurnega delavstva daleč,

daleč nazaj. »Slovenca« ni polila pri-
tem rdečica; niti besedice ni črnil v
opravičbo tega atentata na delavske
pravice. Vse, kar je povedal o uredbi
je to, da opravičuje dr. Gosarja, češ
to je nova uredba, ker Gosar ni imel
časa, da bi jo bil izdal.

In vendar je resnica ta, da je ta
uredba dejansko delo dr. Gosarja,
morda neznatno izpremenjena.

Pa počakajmo! V Beogradu sedita
v narodni skupščini dve deseterici
poslancev — dr. Korošec je minister za
notranje stvari — in vendar doslej ni
niti eden ozmerjal ministra za soci-
jalno politiko Radovića, zakaj je iz-
dal tako slabo uredbo o delovnem
času in zakaj je poslabšal Gosarjev
načrt, če je bil res tako dober.

O novi uredbi pa lahko rečemo,
da pomeni znatno poslabšanje delav-
skega položaja in povečanje nezapo-
slenosti. Vrhutega pa bo ta uredba
povzročala zmede in zmešnjave v
razvoju gospodarstva, ker jo je mini-
ster hotel napraviti tako kakor če-
velj, ki paše na vsako nogo.

Poleg drugih meščanskih strank
je torej Slovenska ljudska stranka
med najhujšimi nasprotniki in grobo-
kopi socialnih pridobitev delavstva.

V posmeh delavstvu delajo tako.
Ko bodo zopet volitve v narodno
skupščino, bomo mi vse to že poza-
bili. Napisali bodo lepe socialnopo-
litične članke, pa jim bomo zopet no-
sili volilne kroglice, morda celo z
rosnim očesom, misleč, kako dobri
so naši klerikalci, kako pošteni in
iskreni prijatelji »socialne pravič-
nosti«. Pozabili bomo, da so takrat,
ko je bilo čas govoriti, molčali, da so
soodločevali, niso pa hoteli reči, da
je greh krasti delavstvu — pravice.

Vsi taki dogodki naj bodo za nas
šola. Ta žalostna zgodovina naj nas
nauči vsaj to, da je za naše boje ne-
obhodno potrebna delavska solidar-
nost in solidaren boj za pravice. Vse
drugo je sleparstvo, je žandarska
služba buržuazije.

Ljubljanski občinski svet.

Po sprejetem, doslej pa še ne o-
dobrenem proračunu je nastal v de-
lu občinskega sveta precejšen odmor.
V torek pa se je vendar zopet vršila
redna seja, ki je obravnavala neka-
tera za delavstvo važna vprašanja.

O nesrečnem in skrajno neprimer-
nem nakupu Nušakove vojašnice poro-
čamo na drugem mestu. Koalicija pa
je smatrala, da si lahko vije vence
slave s konjskimi hlevi in postavila je
to točko na vrh obširnega dnevnega
reda. Finan. odsek je predložil občin-
skemu svetu tudi pravilnik o pospe-
ševanju gradnje lastnih stanovanjskih
hiš. Po tem pravilniku namerava
mestna občina prevzemati jamstvo
za posojila, ki bi jih najemali posa-
mezniki, kadar grade lastne družin-
ske hiše. Pravilnik pa ima vse bistve-
ne hibe. Prvič: delavec je že naprej
izključen, da bi postal deležen tega
kredita, in drugič: problem nizkih in
zmagljivih obrestih je ostal tudi v tem
pravilniku nerešen. Socialistična od-
bornika sta glasovala naravno proti
temu pravilniku, ter mora načeloma
občina sama graditi stanovanjske
hiše. O ostalem dnevnem redu še par
stvari: Socialni odsek je predložil
občinskemu svetu predlog o organi-
zaciji socialno političnega urada. Po
tej organizaciji bo šele mogel pričeti
z delovanjem socialno-politični urad.

Socialno-politični urad organizacijo
sedaj oni demokrati, ki so pod Peri-
čevim županovanjem kričali in doka-
zovali, kako nepotreben je na ljub-
ljanskem magistratu socialno-poli-
tični referent.

Na hitro roko je rešil občinski
svet tudi vprašanje novega kopališča
Ljubljani. Športnemu klubu »Ilirija«
so dali v najem prostor pod Tivoli-
jem. Tam bo sedaj zgradila »Ilirija«
novo letno kopališče. Mestna obči-
na pa nima za enkrat o kopališčih
nobene sistema, kaj šele načrta.
Kopanje je žal za Ljubljančane radi
tega še vedno zadeva športa!

Bedne in žalostne razmere ljublj-
anskega prebivalstva ilustrira dobro tu-
di dejstvo, da bo mestna občina znat-
no razširila mestno zastavljalnico in
jo nastanila v novem posloju na Po-
ljanski cesti. Župan dr. Puc je lahko
že naprej obljubil, da bo mestna za-
stavljalnica mogla ugodno obrestova-
ti za to povečanje potrebne glavni-
co. Vsi, ki nosite srajce in suknje v
zastavljalnici, višje in večje obresti
se vam obetajo.

Ob koncu se je župan odgovoril
na nekatera vprašanja in tudi na
vprašanje glede cestne električne že-
leznice. Tam se je namreč pokazalo,
da se je mestna občina z dvema mi-
lijonoma angažirala pri podjetju, ki

je prezentiralo občini falzificirane po-
slovne knjige.

Ker pa so delavski zastopniki ho-
teli o tem debato v javni seji, so
klerikalci in demokrati sklenili, da se
debata o tem škandalu ne sme vršiti.
Toda: debata je odgojena, ne pa od-
ložena! Se ena zanimivost se prikazuje
pri dnevnem redu. Samostojni de-
mokrati so stavili več samostojnih
predlogov o najrazličnejših zadevah.

Vendar pa: naj se vrše pogo-
ste in redne seje odsekov, pa naj
gospodje tam pokažejo in uveljavi-
jo svojo iniciativnost.

Tajno sejo so odgodili.

Ne radi poznega časa, marveč:
ker se za nekatera vprašanja še niso
med seboj zedinili in dogovorili. Zdi
se nam, da je ta zakon še vedno »spe-
tirlih«. Gospod Pust pa napram demo-
krato ne preveč »manirlih«.

Nakup Nušakove vojašnice.

Ljubljanski občinski svet je pred
meseci sklenil najeti šestmilijonov
dinarjev posojila, da bi poleg redne
stanovanjske akcije zgradil 150 ma-
lih, to je pred vsem enosobnih stano-
vanj in tako vsaj deloma obvaroval
deložirance pred bivanjem po cestah
in milim nebom. Minilo pa je že nekaj
mesecev od tega in do danes še nihče
ni pričel z delom. Pravijo, da je ob-
ležal akt o tem posojilu pri oblastnem
odboru in se »snaži« ob vsestran-
ski skrbnosti profesorja Jarca za
ljubljansko prebivalstvo. Kmalu
za tem posojilom pa so posamezni
občinski odborniki pričeli priporo-
čati, da kupi mestna občina razdrto
in razpadlo Nušakovo vojašnico, kjer
so do nedavnega časa mogli prebivati
vsaj za silo nerazvajeni vojaški konji.
ker so sedaj spravili kljuseta v bolj-
še in zračnejše hleve, je vojaška u-
prava odpovedala najemno pogodbo,
izpraznila hleve in prepustila podrti-
jo Ljubljanski kreditni banki, ki je po
polovici lastnica tega posloja.

Ljubljanska kreditna banka tega
posloja ni preuredila niti za stano-
vanja niti za druge uporabne svrhe.
Posloj je propadalo, lastnik pa je
iskal kupca.

O nakupu Nušakove vojašnice je
najprej razpravljali stanovanjski od-
sek. Sodrugi Likar je v stanovanjskem
odseku preciziral stališče glede naku-
pa trnovske podrtije tako-le: Staro
poslojje bi kazalo adaptirati in pre-
urediti v stanovanjske svrhe le, če bi
se taka adaptacija morala izvršiti v
zimskih mesecih, ko je gradnja novih
stanovanj vsled vremenskih prilik na
prostem nemogoča. Če bi morali adap-
tirati poslojje v času od novembra
do aprila, pa dati maja meseca že
stanovanja na razpolago, tedaj bi se
dal vsled skrajne sile vsaj deloma
opravičiti nakup in preureditev po-
sloja. Ker pa se bo adaptacija izvr-
šila v sezonskih mesecih, torej v me-
secih, ko stavbne akcije ne onemo-
gočuje vreme, pa ni nobenega razloga
zato, da se mesto gradnje novih sta-
novanjskih hiš zadovolji mestna ob-
čina s preurejanjem starih konjskih
hlevov v stanovanjske svrhe.

In še en moment! Če bi z adapta-
cijo dosegli znatno in pomembno zni-

žanje stavbnih stroškov, za kar bi
lahko potem pomnožili število sta-
novanj, ki bi se istočasno gradila na
novo, bi bilo tudi še razumljivo, če bi
kdo zagovarjal nakup Nušakove ka-
sarne in adaptacijo konjskih hlevov.

Oba momenta pa ne držita in zato
ni nobenih stvarnih pogojev.

V najlepših poletnih mesecih bodo
zidarji morali krpiti stanovanja; ta
stanovanja pa bodo ravno tako dra-
ga, kot novo zgrajene stanovanj. hiše.

Kdor pozna podrtijo, ve, da bo
adaptacija morala biti tako temeljita,
da bo treba večji del zgradbe podreti.
Podiranje pa bo požrlo to, kar bodo
prihranili gospodarji na strehi.

O nakupu Nušakove vojašnice sta
se izjavila mestni fizikat in mestni
gradbeni urad. Mestni fizikat je iz-
javil: Če se bodo stene temeljito
spraskale, tla pokrpala — bi bilo sta-
novanje prilično uporabljivo. Grad-
beni urad pa adaptacije vsled preveli-
kih adaptacijskih stroškov ni pripo-
ročil. — Ljublj. kreditna banka za-
hteva za poslojje Din 600.000. Zne-
sek torej, ki ga v bilanci — upajmo
vsaj — ne izkazuje in znesek, ki bo
pomenil za Kreditno banka lep in ne-
pričakovan dobiček. Ljubljanska kre-
ditna banka bo obesila mestni občni
podrtijo za lepe denarce to je facit
take stanovanjske akcije.

Stanovanjski odsek je kljub temu
spravil Nušakovo kasarno v finančni
odsek; tam so nakup odobrili in zad-
nja seja občinskega sveta je nakup
Nušakove vojašnice proti glasovoma
sodrugov Miklošiča in Likarja skle-
nila. Občinski svet ni upošteval raz-
logov, ki jih je navedel sodrug Likar,
Ljubljanska kreditna banka pa lahko
na svoji prihodnji seji zaupno pove,
da se dobe na svetu še slabi gospo-
darji, ki plačujejo dober denar za
podrtije.

Le eno pa pribijemo že danes: mo-
tijo se koalirani klerikalci in demokr-
ti, če računajo, da so s tem že izvršili
svojo dolžnost v stanovanjstvu. Ljub-
ljansko prebivalstvo hoče ven iz hle-
vov, ven iz brlogov, ono hoče zdravih
in lepih stanovanj. Zdravih stanovanj
pa pameten človek ne bo delal v
predpotopnih konjskih hlevih!

Repriza „Krize“.

Ker je bila prva predstava »Kri-
ze« do zadnjega kotička razprodana
in je mnogo delavcev ostalo brez
vstopnic, se je Delavski oder odločil,
da ponovi »Krizo«. Predstava se vrši
v soboto zvečer ob 8. uri v dram-
skem gledališču. Opozarjamo že da-
nes, da si vstopnice nemudoma pre-
skrbite že v predprodaji pri Prosvet-
nem odseku Delavske zbornice, Gra-
dišče št. 2. Na vse sodruge in sodru-
žice apeliramo, da agitirajo za pre-
dstvo v vseh obratih, ker je repriza
ravnotako združena z velikimi stro-
ški. Zaradi posetnikov iz dežele smo
namreč gledališče naprosili, da nam

da na razpolago soboto, dne 12. tm.
Sobota pa je stalen gledališki dan.
Ker nam ga je to pot gledališče izje-
moma odstopilo, je taksa za uporabo
posloja večja kot je bila zadnjič.
Zato, sodruzi in sodružice, glejte, da
bo v soboto zvečer gledališče ponov-
no do zadnjega kotička zasedeno.
Celo meščanska kritika je priznala
nepričakovano dovršenost nastopa
Delavskega odra. Nedostatki, ki so se
pokazali pri premijeri, se bodo pri re-
prizi popravili tako, da bo predstava
ponovno pokazala sigurnost nastopa
našega prvega Delav. odra v Ljublja-
ni. Cene za predstavo so ljudske.

Tobačno delavstvo in klerikalci.

23. aprila se je vršil protestni shod, sklican po zaupnikih tobačnih delavcev in delavk, v Mestnem domu. Shod je bil precej dobro obiskan.

G. Gajšek se je pritoževal v imenu klerikalne J. S. Z., koliko spomenic in resolucij je že romalo na ministre v Beograd, koliko shodov in

deputacij je že bilo in kaj vse je že naredila JSZ za tobačne delavce. Lahko bi se doseglo sicer še več, ako bi marksistične strokovne organizacije v Bosni in Dalmaciji ne preprečile. (Tukaj je pozabil povedati, da teh organizacij ni, da je vladajoči režim v teh krajih s silo udušil vsako de-

lavsko gibanje. Danes ta režim vzdržuje in podpira SLS.) G. Gajšek se je med govorom opletal, lovil besede, pravega krivca za zlo pa si le ni upal imenovati. Ker si tega ni upal on, je povedal to s. Makuc. Dejal je: Moramo si biti predvsem na jasnem, kdo je vaš delodajalec in kdo lahko zviša pokojnine, vzakoni dober službeni red in pošten pravilnik o plačah. Delodajalec, kaj ne? Kdo je vaš delodajalec? Država! Kdo vlada državo? Klerikalci in radikalni SLS je predstavnik revnega in bogatega slovenskega naroda, saj smo jo postavili na noge z malimi izjemami vsi, revni in bogati. Priznajmo si to, tudi med nami je velika večina. SLS kakor tudi vsaka meščanska kapitalistična vlada obljublja vse, govori o sebi (v tem so si vse enake), da je najbolj poštena in pravična, ko pa pride na vlado, pa zaman protestiramo in pošiljamo resolucije! Kakor da bi jih že ne bili poslali cel, kup v Beograd! Tobačno delavstvo in z njim v zvezi ves ostali proletarijat zaman čakata odrešenika in poštenjaka iz meščanskih kapitalističnih strank. G. Gajšek je zastopnik SLS, pa nas tolaži z dobro voljo in poštenostjo vlade. Mi pravimo: Napravite že vendar kaj, saj čakamo potrpežljivo že 10 let, kakor Job na gnojišču miloščine od visoke vlade — sedaj od vaše, ki pa ni nič boljša od drugih. Dajte nam zaslužek in kruha, drugo pride za tem. Vaši ministri naj podpišejo naše resolucije in pravilnike, magari samo enega od stotin, ki smo jih poslali, pa je zadeva rešena. Na to je nekaj zgovornih krščanskih ženic na migljaj g. Gajšeka začelo vpiti, kakor ob nevihti, češ, da je to politično hujskanje. Ko so se ženice nagovorile, je s. Makuc povdarjal, da razume njihovo jezo, zlasti ko pride

tobačna delavka domov po delu, pa nima otročičem in sebi kaj skuhati. Prav je to, da se hudujete, ali meni delate krivico. Jezite se rajši na svoje prijatelje; tedaj ko vas rabijo, vam obljublajo vse, ko pa bi lahko in morali kaj napraviti, pa vas tolažijo z resolucijami in krščansko ljubeznijo.

Sodrug Petejan je v svojem govoru povdarjal, da ne bo govoril politično, dasi je politik. Dokazal je statistično na podlagi državnega proračuna, čisti dobiček pri monopolni upravi. Ali vendar je kljub temu delavstvo monopolne uprave najslabše plačano. Povdarjal je zlasti, da delavstvo v parlamentu ima zelo malo zaslombe in zagovornikov, zato je tudi borba zelo težavna. Končno so pa vsa vprašanja odvisna od delavske moči. Močno in dobro organizirano delavstvo je boljša garancija kot vsi ministri skupaj.

Govoril je še s. Tomc, ki je povdarjal, da je sin matere tobačne delavke in da pozna mizerijo, ki jo prenašajo vpokojenci in aktivni delavci v tobačni tovarni. Dejal je, naj strnejo svoje vrste črni in rdeči, ker vsi so enako izkoriščani. Le v strnjenih vrstah je uspeh in zmaga.

»Slovenec« in »Pravica« pišeta, da se je na shodu hotelo operirati s političnim hujskanjem, da se nam ni šlo za stvar, ampak za umazane politične cilje. Gospodom iz krščanskega tabora je vsaka resnica, ki jo proletarec spregovori, demagogija. Kaj ni demagogija po vašem — da se vas hvali brez vzroka? Kaj hočete od nas? Poboljšajte se, to vam pravimo in mesto besed in krščanske ljubezni povšajte raje plače in pokojnine. Ko boste resolucijo, ki smo je na shodu sprejeli, uresničili, tedaj se zopet vidimo — do tedaj pa čakajmo. m.

Franjo Aleš:

O prvem maju v Sloveniji.

Prvi maj, praznik Dela, je bil v Sloveniji lepo proslavljen. Delavci so se odzvali vabilu delavskih strokovnih in političnih organizacij in enodušno protestirali proti klerikalni reakciji in nedemokratskemu režimu vladajoče srbske in slovenske klerikalne buržuazije. Manifestacije delavskega razreda in tudi drugih proletarskih slojev za svetovni mir in bratstvo med narodi, za internacionalno proletarsko solidarnost v boju proti sedanjemu družabnemu redu so lepo izpadle in dokazale, da se delavstvo in uradništvo v Sloveniji zopet prebujata in da zopet prihaja oživiljeno v aktivno politično življenje slovenskega naroda.

Nič ni motilo razrednih socijalističnih manifestacij praznovanje črnih in »naprednih«, fašističnih strokovnih organizacij. Čeprav so klerikalci praznovali 1. maj kot praznik dela po svoje, čeprav so fašisti pro-

slavljali 1. maj, kot praznik dela — po svoje, praznovanje 1. maja je postalo v Sloveniji zopet oživiljeno, postala je nada za socializem, za bodoče močno in trdno delavsko socijalistično gibanje.

Toda, nekaj nas je presenetilo. Nekaj, kar ne bi nikoli pričakovali. V času, ko se delavci in uradniki, v času, ko se stanovanjski najemniki zbirajo v razredne organizacije, v času, ko socializem v Sloveniji zopet dobiva zaupanje širokih ljudskih mas, v času, ko je delavstvo spoznalo, da mu ne koristijo meščanske stranke, ko je spoznalo, da ga samo varajo, v tem času, ko zapušča politična in razredna otopelost delovno ljudstvo, se dobe pri nas ljudje, ki se nazivljajo dekalisti, ki izdajajo »delavsko-kmečki list« z imenom »Enotnost«, in ki vpijejo, da so za enotnost delavskega razreda in vsa ta dekalizirana družba ljudi, v svoji

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

14

»Hvala!« Zahvalo je izrekel mimogrede. »Ali boš še študiral nocoj?« Roza je sedla na posteljo. »Ne bom. Samo malo brskam. Nekam lažje zaspiš.« Srkal je čaj. »Ali pišeš dnevnik?« ... »Ne. Zakaj vprašaš?« ... »Kar tako.« Roza je sedela tik ob koncu postelje, ki se je dotikala njegove mize. Ko je nagnil za poslednji požirek, je začutil dotik njene noge. Spogledala sta se. Leo se je pomnil deklet Lize, tistih strašnih sanj, ki so ga potem tolikokrat obletavale. Vedno bolj se je zavedal ognja, ki stalno tli v njem in ki včasih izbruhne v strašno poželenje po ženskem telesu.

Vstal je. Sedel zraven Roze na posteljo. Roza mu je podstavila nogo. Zapletla sta se. Sprva v šali, igraje sta se oklenila. Nato sta se zavalila na posteljo. Kakor da je za trenutek izgubil zavest, jo je stisnil v strastni objem, prižel se k njenemu telesu. ... Ona se je stisnila k njemu. Ze ji je hotel strgati obleko iz tistih vzbrstelih grudi, ko je zaškrpala postelja. Močno. Škripanje ga je vzdramilo iz poltene omotice. Odrinil jo je od sebe. ... »Ti si hudič!« Šele sedaj je opazil, da ga je ugriznila v roko. »Pojdi!« — Kakor v pijanosti je pobrala skodelico in izginila. Leo se je izgubil v vročično poltne sanje. Strašno je trpel. Toda pomoči ni bilo od nikoder. Iskal jo je v Boži, ki ji je pisal bežno kartico in je nikdar ni poznal. Nikdar ni spregovoril besedice z njo, četudi mu je bilo hre-

penenje po njej uteha, skromna uteha v vročici vedno bolj se pojavljajoče telesnosti.

Gospodinja je bila lepa. Roza je bila močno dekle, preveč močno. Lepa gospodinja, ki ni hotela roditi več otrok, je kar glasno dala razumeti, kako se ji stidi plešasti mož, bivši feldvebel iz fronte, kjer sta se spoznala. Primorka je. Natakarka je bila v hotelu, kjer se je nastanila vojaška pisarna. Tako sta se spoznala. Staršev ni imela več, samo par krajcarjev dote. Zato se je oklenila takrat prijaznega feldvebla Kovača. Lepo se je oblačil, lepo friziral, železničar je bil, poduradnik. ... No, se bo že dalo živeti z njim. V zakonu. ... kakor da je splesnil. Plešo je dobil, siten je bil, ko se je vračal iz službe. Vozil se je zelo veliko, da je bilo ženi dolgčas. Seveda ne ravno radi njega. Sprva že. Toda, ko je tako opustel, ji je bilo prav, da ga ni videla. Njegova plača je za potrebo cele familije bila premajhna. Zato je vzela študente. Nekaj se študentom že da pritrpati ali pristradati, če ne drugače. In zgodilo se je, da so njeni trije študentje morali dva meseca skoraj neprenehoma žvekati za zajtrk in večerjo koruzne žgance z napol črno kavo. Zato, da si je lepa gospa lahko kupila rumene čevlje. Bog pomagaj! Moževa plača je bila pač premajhna. ... In gospa gospodinja je bila poleg mladosti še zelo izobražena. Saj je bila natakarka v velikem hotelu, kamor so zahajali oficirji in feldvebli. Govorilo se je sicer v hiši, da se je mož v prvem letu zakona večkrat napil. V pijanosti je izpraševal ljudi,

če njegov otrok res ni njegov otrok, temveč sin njegovega kompanikomandanta. Problem, ki mu ga nihče ni mogel razrešiti. Mogoče niti žena ne. ... So stvari na svetu, ki so večni problemi.

Sicer je bila prijazna. Z Leonom se je rada pogovarjala. O življenju, o dekletih, o gledališču, o literaturi. Kolikokrat v mrzlih zimskih večerih, ko ni bilo moza doma in je Roza z otrokom naglala spat, je sedela v kuhinji na dolgo stegnjena na štedilniku in brala vsemogoče romane. ... Tolstoja, Zolaja, kogarkoli na koncu konca. Na poslednja jo je opozoril Leo, ki je študiral lepo literaturo in skušal prignati kolportажne romane iz njenih rok. Kupovala si jih je včasih na skrivaj. Leo si je izposojeval knjige. Sam si je za pritrpan in pri inštrukciji prisluzen krajcar kupoval lepe knjige. Dal jih je brat tudi gospodnji. Zato mu je po večerih večkrat skuhal čaj. In sta se pogovarjala pri tistem čaju o Ani Karenini, o Katjuši iz Vstajenja, o Milanu in Mileni. ... Res. Leo je včasih šel zadovoljen spat. Lepo se je dalo pogovarjati z njo. In čaj je bil tudi dobrodošel.

... Nekega popoldne, ko se je vrnil iz šole, jo je zalotil v svoji sobi. Knjige na mizi so bile poravnane. Navadno tega ni storila. »Malo sem vam morala pospraviti. Tak nered imate.«

»Hvala, gospa!« Nekam pritajeno se je smehljala. »Zakaj se pa smeje?« Oblila ga je rdečica. Med knjigami je zagledal svoj dnevnik. Pogledal ji je v oči. »Pa vendar niste ...« V dnevniku so bila njegova hrepenenja. Marja, Mirka, Silva, Boža. ...

(Dalje prihodnjice.)

osebni zaigranosti — **razbija tako težko doseženo strokovno enotnost delavskega razreda.**

Ne vem, kako bi tako početje označili, kako naj bi ljudem dopovedali, kako slaba je njihova strokovna taktika, kako nesmiselno je **cepiti dosedaj še ne povsem konsolidirano delavsko socijalistično gibanje.** Mi vemo, da v Sloveniji vlada klerikalna reakcija, da je katoliški duhovnik, kot policijski minister, prepovedal javne proslave 1. maja tl. In kaj naj ima delavstvo od tega, če ti zabranijo in razženejo celo strokovne organizacije? In v času, ko vsi ljudje še niso navdušeni za socijalizem, za liševizem, **ko še volijo klerikalce in liberalce,** v tem času pridejo dekalisti in pravijo: Postavimo si lastne strokovne organizacije! Socijalisti svoje, mi svoje!

To naj bo slovenski liševizem v Sloveniji, ko se buržuazija vseh del pripravljala na novo svetovno vojno, ko povsod koncentrirala svoje moči, ko je v nevarnosti **osemurni delovnik,** ko se vedno pogosteje slišijo vesti o združitvi internacionalnega strokovnega pokreta, v tem času —

pri nas pripravljajo cepitev delavskega strokovnega gibanja.

In še več! V ministrstvu za socialno politiko se pripravljajo za jugoslovansko delavstvo nov pravilnik o delovnem času, po katerem se bo z zakonom uvedel že **10- in še večurni delovni čas** in ki v bistvu ne pomenja ničesar drugega kakor nov napad na delavski razred. In mi, mesto, da bi se združili, da bi organizirali enotno, dušen in enoten odpor proti temu sistemu, proti sistemu Glavnjače, proti kapitalistični reakciji — **se naj cepimo,** kajti naše gibanje je »premočno« in buržuazija se nas boji . . .

To so namere naših boljševikov in te namere je treba preprečiti. Delavstvo v Sloveniji je že toliko zrelo, da bo to preprečilo. Naj že bosta dve struji, ali zapomniti si moramo to-le: dokler so naši razredni interesi v nevarnosti, mora biti naš boj — skupen boj proti režimu, proti kapitalizmu in buržuaziji. Predstavljati moramo enotno organizirano silo, silo, ki bo kljubovala tudi napadom meščanske reakcije!

Naše geslo pa je in bo ostalo: **Proletarci, združite se!**

Dnevne novice.

Krajna organizacija SSJ v Ljubljani bo položila pokojnemu sodr. dr. Periču, županu ljubljanskemu, ob priliki odkritja njegovega nagrobnega spomenika v nedeljo venec na grob v znak pijetete do pokojnika kot člana in sodelavca v socijalistični stranki. Slavnost priredi odbor za postavitev spomenika, ki sestoji iz članov sodelavcev v takratnem občinskem svetu. Slava spominu sodruga dr. Ljudevita Periča!

Lep uspeh naših sodrugov v Piščah. Pri občinskih volitvah v Piščah so naši sodruzi dosegli izredno lep uspeh. Izid volitev je naslednji: lista SSJ 116 glasov in 7 odbornikov, KDZ 24 glasov in 1 odbornika, SLS 87 glasov in 5 odbornikov, KDK 43 glasov in 2 mandata, SKS 39 glasov in 2 mandata. Zavednim delavcem v Piščah čestitamo na lepem uspehu, ki priča, da se tudi dežela probuja.

Delavske zbornice za protialkoholno akcijo. Zagrebška delavska zbornica je votirala 25.000 Din za protialkoholno propagando med delavstvom.

Občinske volitve v Artičah. Pri nedeljskih volitvah so dobile glasov: SLS 41 glasov, Kmečko obrtna delav. stranka (klerikalci) 59, Socijalistični kmetje in delavci 47, Gospodarsko napredna lista (biv. župana) 74, napredni obrtniki 38. Ker sta se klerikalni listi zvezali, so dobili klerikalci 7 odbornikov, socijalisti 3, napredni 7, tako da nima nobena lista večine. Najbolj so poraženi klerikalci, ki so odnesli borih 41 glasov na prvi listi, ki je bila pod pravo firmo. Druga klerikalna lista je dobila več glasov, ker se je prava firma skrila pod kmečko obrtno delavsko stranko, tako da večina volilcev ni vedela, kdo za to listo tiči, ker bi bil sicer polom še večji. Kakšni prijatelji siromakov so klerikalci, se vidi najbolj iz tega, ker je preostanek 8 glasov bil na njih 2 listi, 3 glasovi pa na prvi in ko so videli, da je njihov kandidat na prvi listi (bogaš in klerikalec), na drugi pa siromak, so hoteli preostanek prišteti v dobrobit prvega, da bi odpadel doletni mali posestnik in delavec. Na tem primeru se vidi, kakšni prijatelji ljudstva so SLS-arji. Zato kličemo: delavci in mali kmetje, vsi vkup v Soc. stranko, v kateri se vas ne bo nihče sramoval, ampak vam bo vsak rekel: le sem, tukaj je vaše mesto, da se borite ramo ob ramo z milijoni proletarcev, da si priborimo svobodo in človeka dostojno življenje. Socijalisti smo z uspehom lahko zadovoljni. Pri oblastnih volitvah smo dobili 19, pri državnoborskih 22, sedaj pa že 47 glasov in to v času hude protiahtilije, ki so jo osobito klerikalci vodili proti nam, češ, da smo komunisti itd.

Obtožba proti nemškimi inženirjem na Ruskem. V velikih ruskih rudnikih ob Doncu je med drugimi zaposleno večje število nemških inženirjev. Rуска sovjetska vlada je še-le pred nekaj tedni izvedela, da je delovanje teh inženirjev izdajalsko, da so

v zvezi z nasprotniki sovjetov, da prejemajo od bivših lastnikov rudnikov denar zato, da sabotirajo delo itd. Inženirji so bili aretirani ter prepelani v Moskvo, kjer sedaj čakajo na sodbo. Te dni je bila obtožnica sestavljena ter izročena obtožencem, obenem pa tudi objavljena. Uvodoma se v obtožnici naglašja, da zarota že začena od leta 1918, da so se takrat lastniki rudnikov ter inženirji dogovorjali. Inženirji so bili baje v zvezi z generalom Denikinom. Obdolženci so tudi nekaj že priznali. Na podlagi teh priznanj in pa na izpovedbe prič, se skuša v obtožnici obtoženim dokazati, da je bila njihova ideologija protirevolucionarna. Leta 1920 je bila ustanovljena tajna organizacija med bivšimi posestniki rudnikov ter inženirji v Rostovu. Od l. 1920 do 1922 so se izvršile samo posamezne sabotaže. Še-le v drugi polovici leta 1922 pa je postalo protirevolucionarno delovanje bolj živahno. Ta organizacija je dobivala denar iz inozemstva. Eden obtoženih je baje priznal, da je organizacija samo od njega tekem celega časa prejela 175.000 rubljev. Bivši načelnik Denikinove poročevalske službe, gotov Radnikov, pa je bil sicer zaslišan, ni pa bil stavljen pod obtožbo. Obtožene tri nemške inženirje in dva monterja se dolži, da so podpirali tajno organizacijo. Razen teh je tudi pet bivših posestnikov rudnikov, 37 inženirjev in 8 tehnikov pod obtožbo. Gre baje za velikanska podkupovanja; obtožnica trdi, da se je dobavljalo slabe stroje. Obdolžitve teh treh Nemcev se opirajo na izpovedbe nekega zaprtega Rusa, imenom Baškina in še na nekega drugega Rusa. Obtoženemu inženirju Otu se podtika, da je bil morda (!) špijon in po njegovi lastni izjavi, član Stahelma.

Fotografirana »Križa«. Delavski oder je dal glavne prizore iz dobro vpriporjene »Križe« fotografirati, ki tvorijo sedaj lepo serijo 10 različnih slik. Izdelal jih je gledališki fotograf g. Pogačnik (Mestni trg). Cela serija stane samo Din 35. Sodrug! Naročajte ta skromen spomin na prvi nastop ljubljanskega proletarijata v Narodnem gledališču v Ljubljani. Slike se naročajo v centrali »Svobode«, Marksov trg 2/II.

Ure in zlatino na mesečne obroke brez povišanih cen. Ilger, Maribor, Gosposka ulica 15.

Zahvala. Podružnica oblačilnih delavcev v Mariboru se je kot prva odzvala oklicu podružnice »Svobode« in poklonila prispevek za potni sklad pevskega in športnega odseka v znesku po 500 Din. Za velikodušen dar, ki si ga pač nismo upali pričakovati v takem znesku, izrekamo našo najtoplejšo zahvalo. — **Odbor podruž. »Svoboda« v Mariboru.**

Tombola železničarskega glasbenega društva »Zarja« se vrši nepreklicno 3. junija 1928 ob 3. uri popoldne. Delavska godba potrebuje nove inštrumente in zato segajte po

srečkah, ki stane ena samo 2.50 Din. Dobitki pa so zelo lepi in dragi.

Gojzerji, lahki, poltežki in original, kakor tudi nad 30 modelov promenadnih čevljev, nudi Karo, Koroška cesta 19.

Za tiskovni sklad so nabrali sledeči sodrugi Din: Filip Mlinar, Črna pri Prevaljah 124.50, Anton Pilko, Sv. Pavel pri Preboldu 60, Poteš Jože, Štore pri Celju 16. — Iskrena hvala; sodrugi posnemajte! — Vsem onim sodrugom, ki so že zaključili nabiralne pole za tiskovni sklad in nove naročnike rdečega meseca, prosimo, da nam jih v najkrajšem času obračunajo. Onim pa, ki še niso zaključili, sporočamo, da velja nagrada, razpisana v svoječasni okrožnici, še naprej.

Vestnik »Svobode«.

Važni sklepi širšega odbora »Svobode«.

Seje širšega odbora »Svobode« v nedeljo, dne 6. maja, so se udeležili vsi člani razen zastopnikov iz Ptuja in Mežice. Na seji je bila kratka, stvarna diskusija in zato tem več konkretnih sklepov.

Poročilo o organizacijskem in finančnem stanju »Svobode« je podal predsednik s. Štukelj. Nova centrala se je trudila predvsem za ureditev rednega poslovanja podružnic. Večinoma je to uspelo. Med večino podružnic in centralo so dobri stiki. Več podružnic se je obnovilo, ustanovile se bodo nekatere nove. Za reorganizacijo »Svobode« v tem smislu, da se prenese težišče dela na posamezne podveze, je bilo treba dobiti predvsem pregled o stanju raznih sekcij v posameznih podružnicah. Po poročilu podružnic ima sedaj »Svoboda«: 20 dramatičnih sekcij s 300 člani, 15 telovadnih enot s 600 člani, 8 pevskih zborov z 207 člani, 15 tamburaških zborov s 200 člani, 23 knjižnic s približno 12.000 knjigami, 5 športnih odsekov s 87 člani, 1 izletni odsek in 2 šahovska kluba. Razine podružnic mislijo ustanoviti kolesarske, turistovske, dramatične, pevske in godbene odseke »Svoboda« obsega torej vse panoge delavske kulture. Podružnice Pobrežje pri Mariboru, Šoštanj, Vrhnika, Borovnica, Novo mesto in Ptuj niso poslale nobenega odgovora in eventualne sekcije teh podružnic niso vštete v gornjih številkah. Nekatere podružnice se še vedno niso mogle navaditi na redno obračunavanje članarine. Njihova nerednost ovira razmah »Svobode«. Ožji odbor predlaga proti njim ostre ukrepe.

K debati so se oglasili: s. Vuk iz Litije, Sova iz Tržiča, Zagor iz Javornika, ss. Selinšek in Vidovič iz Maribora in s. Kosmos iz Hrastnika. Zadnji se je pečal zlasti z mariborsko podružnico in jo opominjal, da naj izvršuje svoje dolžnosti napram centrali tako, kot jih izvršujejo vse podružnice.

Sklenilo se je, da se v smislu § 9 točka c zvezinih pravil razpusti vse one podružnice, ki več kot četrt leta niso odračunale članarine brez vsakega opravičila. Podružnice Marenberg, Ruše, Šoštanj in Celje se opominja, da plačajo dolžno članarino tekom tega meseca. Z Mariborom naj uredi končnoveljavnost vsa sporna vprašanja predsednik s. Štukelj. Vse podružnice morajo v bodoče članarino odračunati redno mesečno in pošiljati tromesečna poročila po tiskovinah, ki jih je svojčas izdala centrala. Vsem podružnicam se priporoča, da ne prireajo na slepo srečo prireditve, ki se končajo z deficitom. Vsem podružnicam se bo poslala prihodnje dni organizacijska okrožnica.

K 2. točki dnevnega reda: formiranje podvez in ujedinenje društev izven »Svobode« se je sklenilo, da skliče centrala tekom prihodnjih mesecev občne zore vseh podvez. Na teh občnih zbore se bodo sprejeli definitivni pravilniki vsake podveze in določil se bo konkretni delovni program za sekcije posameznih podvez. Ti občni zbori morajo biti absolvirani do septembra meseca.

Glede ujedinenja z društvom izven »Svobode« je seja sprejela na znanje poročilo s. Štuklja o dosedanjih pogajanjih in je pooblastila ožji odbor, da ta pogajanja do jeseni zaključi.

K 3. točki: letošnje prireditve »Svobode« je seja sklenila, da pozove centrala vse podružnice in druge delavske organizacije, da se udeležijo izleta v Studencih 15. julija in da opuste v tem času druge prireditve.

Jeseni se bo slovesno proslavila 10-letnica »Svobode«. Izdala se bo knjiga o kulturi proletarijata z vsemi statističnimi in fotografičnimi dokumenti iz dosedanjega delovanja »Svobode« in drugih delavskih kulturnih društev. Podružnice bodo morale v svojem lastnem interesu pravočasno izročiti na razpolago ves tozadevni material. En mesec se bodo vršile agitacijske kulturne prireditve posameznih podružnic. Ta agitacijski mesec se bo zaključil z veliko delavsko akademijo v Ljubljani, kjer bo prvič v naši državi nastopil takozvani »Sprechor«, izbrana telovadna vrsta s simboličnimi prostimi vajami, najboljši zbori Slovenije, Hrvatske in Srbije, ter Delavski oder »Svobode« v Ljubljani z zadnjo sceno iz Cankarjevega »Hlapca Jerneja«. Združeni delavski pevci (zbor z nad 500 člani) bo počastil skupaj z ljubljanskim proletariatom in delegati iz vseh krajev Jugoslavije velikega našega Cankarja na njegovem grobu. Točen program te proslave bodo organizacije pravočasno dobile.

100-letnica Tolstaja naj proslave podružnice »Svobode«, ki imajo dramatične sekcije, s tem, da vpriporijo eno ali drugo njegovo dramo. Da bo vpriporitev res na višku, naj kmalu začno študirati dotično dramo. Centrala bo vsem pravočasno poslala vsa potrebna navodila s spisanim predavanjem in recitacijami. Na podoben način bomo proslavili tudi 50-letnico ameriškega proletarskega pisatelja Sinclaira (izgovori: Sinceler).

CENE „KARO“ čevljev

Polčevlji za gospode Din **255-** naprej
Vis. čevlji za gospode „ **265-** „
Strapacni za gospode „ **270-** „
Gojzerci vse velikosti „ **290-** „
Modni čevlji za dame „ **245-** „
Otročji čevlji . . . „ **70-** „
Sandali la . . . „ **60-** „

Vse v najboljši kvaliteti brez odpadkov, brez papirja, lahko in poceni popravilo.

Lastni izdelki.

Lastna delavnica za popravila

Marlbor, Koroška cesta 19.

Marlbor.

Ljudska univerza v Mariboru. V nedeljo 13. maja pri lepem vremenu na prekrasen Remšnik in k prazgodovinskemu medvedu! Informacije da in prijave sprejema tajnik prof. Kos, Koroševa ul. 2. V ponedeljek 14. maja ob 8. uri zvečer, velika kazinska dvorana: **»Žene, dekleta in moški današnjega časa«.** Resno in humoristično kramljanje pisatelja in profesorja dr. K. Dvorzaka o novem Adamu in o novi Evi, o koncu ljubezenske romantike; o modernem kavalirju in pokopnem viteštvu, o umetnosti moške očarati. Za kaj se borijo moški? Za kaj ženske? itd. To predavanje je bilo v Graški Uraniji štirikrat razprodano. Za mladino pod 18. letom dostop ni dovoljen. Predprodaja vstopnic (15, 12, 10, 8, 6 Din; stojišče 5 Din) pri g. Zl. Brišnik in g. Höferju.

Izlet esperantistov v Ptuj. Esperantsko društvo v Mariboru priredi v nedeljo, dne 13. maja tl., izlet v Ptuj, h kateremu vabi vse člane in prijatelje esperantskega gibanja. Odhod 8.24 dopoldne od glavnega kolodvoza, ob pol 11. uri predavanje gosp. prof. Rakuše v gimnazijskem poslopju v Ptuj o pomenu svetovnega pomožnega jezika. Popoldne obisk muzeja in drugih znamenitosti mesta Ptuj pod vodstvom članov muzejskega društva v Ptuj.

Studenci pri Marlboru.

Krajna org. SSJ v Studencih ima dne 15. maja tl. v gostilni Meihe-nič ob pol 8. uri zvečer članski shod. Kot referent pride nar. poslanec s. Petejan. Ker je članski shod velike važnosti, vas tem potom pozivamo, da se ga v največjem številu udeležite.

Proslava 1. maja v revirjih.

Mi, ki pravimo, da smo za proletarsko demokracijo in svobodo kritike, bodimo vsaj toliko dostojni napram samemu sebi, da ne bomo vedno trdili, da zavednost in revolucionarnost našega proletarijata narašča. Ne, nasprotno, nikjer je ni. Pa magari, če kdo kar vagone revolucionarnih fraz med rudarje vrže, vse je zastoj. Zavednosti ni in je še dolgo ne bo.

Že par let nam vlada, ne glede na svoj strankarski sestav, prepove manifestacije in izobešanje rdečih zastav na praznik Dela, dan 1. maja. Prepove ali ne prepove, to je njena stvar. Razredno zavedni proletarijat, ki je ta zvišeni praznik Dela vpustil, tudi ni vprašal takrat obstoječih režimov, niti ni prosjačil za dovoljenje. Ampak v zavesti svoje razredne opredelitve napram vsem meščanskim verskim ceremonijam različnih priredb jim je pokazal hrbet, ustvaril si svoj praznik Dela in šel z njim na cesto v množicah z visoko vihrajočimi rdečimi zastavami, simboli Bratstva, Svobode in Enakosti — kljub vsemu. Njegov nastop je komaj po 38-tih letih postal že tako silen, da je in še ruši prestole in uklanja bogove. In šel bo še dalje in to kljub vsemu, naprej do zmage.

Pa pri nas? Ko nam je še naša buržuazija dopuščala svobodno pro-

KRUH

iz zanesljivo najboljše banatske in ržene moke ter sveže pecivo dobite dnevno pri

I. mariborski delavski pekarni

Maribor, Tržaška c. 38 - Telefon 324

in pri njenih filijalkah GLAVNI TRG 18 in STOLNA ULICA 2, kakor pri vseh prekuovalcih v mestu in okolici.

VSAKOVIRSTEN KRUH:

Črn kruh iz pšenične moke, kisel kruh iz pšenične moke (brez kvasa), ržen kruh, koruzen kruh, štruca z rozinami, mlečne štruče, kakor tudi vsakovrstno fino in malo pecivo.

Snažna izdelava peciva.

Polna teža.

Oblastno odobreni higijenični prostori pekarni.

Ogledovanje prostorov ob vsakem času zaželeno.

slavo 1. maja, takrat smo v revirjih pod vplivom alkohola kričali pred trgovinami: Živijo špeh! pred farovži: Dol z Rimom, pred ravnateljstvom: Ubit' hudiča! Za največjega revolucionarja se je smatral tisti, ki se je ta dan najbolj surovo obnašal. Razni govorniki so govorili tako revolucionarno, da so gore pokale po Posavskem okrožju.

Pa so prišli drugi časi. Žalostni pa resnični. Pri nas v revirjih se vedno slabše proslavlja praznik Dela. Vedno manjša udeležba na shodih. Rdeče zastave ali rdečega znaka pa skoro ne vidiš več. Vladajoči sistem je svoj cilj dosegel. Letos, na srečo, je tako deževalo, da se vsaj mi revolucionarji lahko sklicujemo na dež, da se nam ni bilo potrebno pokazati vsaj dopoldne ne.

Protestiralo se je na shodih, interveniralo pri ministrih zoper prepoved 1. majske proslave. Kriči in zabavlja se čez dr. Korošca. Ali nas ni sram? Ali je mar to praznik meščanskih strank? Saj tisti mislimo, da ne, ki še imamo trohico proletarskega ponosa v sebi. Daleč smo prišli. Ne zahtevati, prositi; ne, vzeti, kar je naše, temveč protestirati. To pravimo, da je naš razredni boj! O, ironija hlapcev kapitala! Ne, borcev za svobodo, temveč prostovoljnih sužnjem; ne zavednih, temveč nezavednih; to smo masa rudarjev v revirjih in tak je bil naš letošnji 1. maj.

Vzdramite se vi grobokopi svoje lastne svobode. Opašite se z razumom svitlim mečem; izpljunite iz sebe hlapčevstvo, alkoholizem, sovražstvo, strah in nezavednost. Poglejte

z vašimi zaspanimi očmi v življenja pot »Svobode«. Ne prosite, ne bežite, temveč pojdite na vaš praznik Dela na cesto, ulico! Pokažite, da so Posavska gorovja sicer črna od premogovih saj, da pa je življenje, ki bije v vas, rdeče za Svobodo in Pravico. Tak mora biti naš prihodnji 1. maj! — Rdeči maj! —m.

Tržič.

Razredno zavedno tržiško delavstvo je letos zelo slovesno praznovalo 1. maj. Na predvečer se je zadr. Flauder pokazal mojstra za okrašenje izložbenega okna zadržne prodajalne, kamor je izpostavil kip Ivan Cankarja. Podružnica »Svobode« je vprizorila dramo »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Dvorana Zadržnega doma je bila popolnoma zasedena, tako kakor letos še nobena predstava. Vsi igralci pa so bili ta večer popolnoma kos svojim težkim nalogam, posebno so. Smole Kakol je ta večer pokazal v svoji naslovni vlogi, kaj vse more doseči z žilavo požrtvovalnostjo. Posestniki so pri vsakem dejanju nagradili igralce z dolgotrajnim ploskanjem. Gg. Lajovic in Kerenc sta zaigrala nekaj glasbenih točk, prvi na klavirih, drugi goslih, za kar sta žela veliko priznanje. Bodi jima izrečena iskrena zahvala, želeč, da še večkrat sodelujeta pri delavskih prireditvah. Ves večer je potekel v slavnostnem razpoloženju; vsak posameznik se je zavedal, da romajo dolge procesije hlapcev Jernejev po trdi kameniti poti do svojega cilja. 1. maja pa se je vršilo zelo dobro obiskano zborovanje, na katerem sta

poročala v pomenu 1. maja ss. Čelešnik in Vergelj; oba govornika sta žela obilo priznanja. Vsi smo si bili svesti druge poti k delavski konsolidaciji. Naj le prepovedujejo 1.-majske manifestacije, vremena se bodo naposled le zjasnila, veličastno bodo še plapolale naše rdeče društvene zastave po ulicah; ni je sile, da bi to preprečila. V tej prognozi se je tržiško delavstvo vračalo iz zborovanja. — Dne 3. maja sta so. Snaj Hinko in njegova žena Marička praznovala 25letnico svojega zakona. Podruž. »Svobode« jima je podarila v spomin lepo darilo v znak hvaležnosti za njihovo delo pri naših organizacijah. Malokateri oče in mati, sta znala svojim otrokom vliti v srce toliko socialistične zavesti, kakor baš ta dva. Želim jima še na mnoga leta! V radostnem razpoloženju smo obhajali v dvorani zadržnega doma ta jubilejni dogodek.

Ruše.

Proslava 1. maja. Delo je počivalo skoro popolnoma. Trgovine se bile zaprte, tako da so Ruše imele popolnoma prazniško lice. Dnevni red proslave je bil precej obširen: Budnica, zbirališče delavstva, odhod, javni shod, kar pa se je moralo vsled slabega vremena deloma opustiti. Kljub temu, da je deževalo, je pa naša vrla godba vršila nemoteno svojo nalogo; izvršila je prvi del dnevnega reda. Nato so se začeli zbirati tudi delavci, vendar se pa obhod ni mogel vršiti vsled premočnega naliva. Žato smo se sešli v gruči v veliki dvorani g. Črnka, kjer se je pri precej lepi udeležbi delavstva vršil manifestacijski shod. Shod je otvoril in mu predsedoval s. Strnad. Pozdravil je navzoče v imenu krajevne organizacije SSJ in delavske gospodarske zadruge v Rušah. Nato se pridruži v pozdravu v imenu SDZJ, podružnice Ruše ter »Svobode« Ruše in občinskega socialističnega kluba s. Žizek, za njim pa sodružica St. v imenu ženske sekcije v Rušah. Nato je povzel besedo so. Ošlak in v daljšem temperamentnem govoru orisal vso križevno pot razrednega proletarijata skozi 38 let, ko on na svojih prvomajskih shodih ponovno kljub vsemu zahteva osemurni delavnik, svobodo tiska, govora in zborovanja, zaščito mladine, skrb za starost in onemoglost itd. K besedi se je priglasil za dekaliste s. Teršek iz Guštanja, kateri je globoko v srce zadel svoje tukajšnje tovariše. Pred zaključkom tega impozantnega shoda je bil soglas-

no sprejet predlog s. Janka, da ponese s seboj s. Ošlak pozdrav ruskega proletarijata na sodruža Petejana kot edinega našega borca na najvišjem državnem mestu. H koncu je zaigrala godba Internacionalo, pevski odsek »Svobode« je zapel Delavski pozdrav, na kar smo se razšli. Popoldne se je vršila dobro uspeša veselica istotam. Tako proslavlja proletarijat svoj praznik tam, kjer je zaveden, organiziran politično, strokovno, kulturno itd. Organizacije ne premaga nobena sila. Živel organiziran, discipliniran proletarijat!

Senovo.

Nedeljske občinske volitve so pokazale, da še živi naša ideja in da samo zaveden proletarijat vsvarja in gradi boljšo družbo socializma. Da samo zavedni poštenjaki, ki se ne ustrašijo nasprotnih avantur, oni drže kvišku simbol ponižanih. Naša občina je bila dosedaj absolutno klerikalna, ki ni poznala borbe za občinske dolžnosti in pravice. Volilna metoda do teh volitev je bila le kravja kupčija sporazumno med klerikalnimi velegruntarji, ki so bili skrajno leni in bo stalo precej truda, da se ta avgijev hlev očisti. Sicer smo mi storili svojo dolžnost, kakor smo že rekli: Kolikor moči, toliko pravice! Ob tej priliki povdarjamo, da naše ljudstvo še vedno veruje v zlata tetaleta itd., v svojo moč in kvalifikacijo razen 70tih pa ne. Nič ne stori, borbeno vzgoja bo rodila uspeh prej ali slej; tudi Kristus je zapustil samo 12 apostolov, med njimi seve tudi Judeža Iskarjota. Rezultat je sledeči: Socialisti 70 glasov 3 mandate, izvoljeni so ss. J. Richter, Ludovik Bebreč in Ivan Baraga; kmečko-gospodarski blok 31 glasov 1 mandat; SDS 85 glasov 4 mandate; SLS 188 glasov 9 mandatov. Omenjamo, da je krivda tudi v tem, ker se je mnogo naših volilcev izselilo za kruhom, mnogo novincev pa je premalo časa v občini. Je pa tudi to, da je bil bivši veleza-sluzni in velezmožni poslanec na razpoloženju posebno podjeten s tem, da je imel celi dan napreženo kočijo, to so bile »nobel« njih ovčice, mi uboge »socialistične pare« pa si ne moremo tega privoščiti. — Hvala Vam ss. pionirji za Vašo pošteno delo!

ŠTAMPILJE.

S. PETAN, Maribor, Aleksandrova c. 43, nasproti gl. kolodvora.

FOTO

A. PERISSICH

CELJE

Slomškov trg št. 4

Slika tudi zvečer.

Normalne cene!

SKUPINE.

Idejni načrti za novo šolo v Hrastniku.

Krajni šolski odbor v Hrastniku prosi one gospode, ki so poslali na tozadevni razpis idejne osnutke, da naj vpošljejo takoj naslove, kam naj jim odbor sporoči neko važno zadevo. Naslov naj bo tak, da ne bo anonimnost konkurentov trpela.

**Nabirajte
nove
naročnike**

**Plise
a žur**

vsake vrste, stoječe, ležeče, votle in kombinirane gube, tudi najmanjše ter

na vseh tkaninah, posebno pa na svili in na sličnem izdeluje samo

prva delavnica te stroke v Mariboru,
modni atelje

Marica Kitzler, Krekova 5

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA

„DELAVSKE DOM“

V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 250 D

NAČELSTVO.

Ali že uporabljate

„PROJA“ terpentinovo kremo za čevlje!

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.